

Ali YÖRÜR

*Trakya Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Doktora Öğrencisi,
Edirne/TÜRKİYE
ali.yorur@hotmail.com*

ORCID ID: ...

KİTAP TANITIMI - DEĞERLENDİRME

BOOK REVIEW

MÜŞTEREK ŞİİRLER DİVANI

(Yazar: Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK)

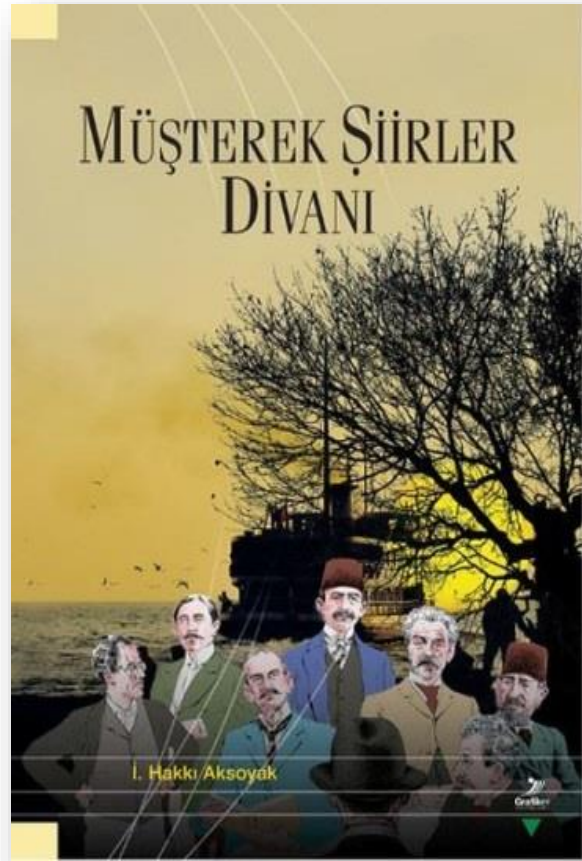
Grafiker Yayınları, Ankara 2017, 276 sayfa.

Müşterek şiir, birden fazla şairin katılımıyla oluşturulan manzumelerin genel adıdır. Bu şekilde oluşturulan şiirler için “gazel-i müşterek” ve “müşterek” terimleri de kullanılır.

Anadolu sahasında müstakil manzume olarak ilk müşterek gazel Âhî ile Vasfî'ye aittir. İkinci müşterek şiiri, Nişancı Abdurrahman Paşa ile Nâbî kaleme almıştır. 19. yüzyılda müşterek şiir sayısında önemli bir artış olmuştur.

Müşterek şiirlerde, bilinen bilinmeyen pek çok şairin adı veya mahlası geçer. Müşterek manzumeler beyit, kıta, murabba-ı müzdevic, terbi, şarkı, muhammes, müşterek gazele tahmis, müseddes, hatta kaside ve kısa mesnevi nazım şekilleri ile yazılabilir.

Prof. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak tarafından hazırlanan eser, Nisan 2017'de Grafiker Yayınları tarafından “Müşterek Şiirler Divanı” ismiyle basılmıştır.

Kitabın birinci bölümü “Müşterek Şiirlerinin Özellikleri” başlığını taşımaktadır. Bu bölümde müşterek şiir teriminin anlamı, müşterek şiirlerin özellikleri örneklerle anlatılmaktadır.

Kitabın ikinci bölümü “Müşterek Şiirin Tarihi Seyri” başlığını taşımaktadır. Bu bölümde müşterek şiirin yüzyıllara göre dağılımı, müşterek şiir yazan şairler, müşterek şiirlerin oluşturuldukları mekânlar, müşterek şiirlerin yazılma nedenleri, müşterek şiirlerin yayımlandığı dergi, gazeteler ve müşterek şiirlerin dili incelenmektedir.

Kitabın üçüncü bölümü “Müşterek Şiir Benzeri Şiirler” başlığını taşımaktadır. Bu bölümde müşterek şiir-müşaare ilişkisi, müşterek şiir-nazire ilişkisi, birer mısra veya beyit ekleyerek manzumeyi tamamlama, müşterek şiir ile atma türkü(kesme türkü, karşı beri, karşılama, kovalama), bayraktar manileri ve Şın geleneği ilişkisi anlatılmaktadır.

Kitabın dördüncü bölümü “Metin” başlığını taşımaktadır. Bu bölümde müşterek olarak yazılan kaside, musammat, müstezad, gazel, kısa mesnevi, kıta, rubai, tarih ve matla’ örnekleri bulunmaktadır. Kaside nazım şekliyle yazılan müşterek şiir Hüsnü Paşa ile Osman Âgâh Efendi’nin manzumesidir. Musammat nazım şekliyle yazılan müşterek şiirler; Fuad Efendi ile Ahmet Cevdet Paşa’nın şarkısı, Ahmed Râsim ve Celâl Beyler’in mütekerrir murabba şarkısı, Molla Bey Efendi ile Ahmed Atâ Bey’in murabbası, Süleyman Nesib ile Fâik Ali’nin söyleyişi, Âmir Bey ile Pertev Efendi’nin tahmisi, Şair Fennî’nin Hıfzî ile müşterek söyledikleri gazele Âsım’ın tahmisi, Bedrî Paşa ile Hikmet Bey’in münâcâtı, Muhsin Bey ile Tayyâr Paşa’nın muaşşeridir. Râmî Paşa-zâde Abdullah Beg Efendi ile Mehmed Râsim’in müstezadı vardır. Daha sonra gazel nazım şekliyle harf sırasına uygun müşterek olarak yazılan 217 gazel bulunmaktadır. Kıta nazım şekliyle yazılan müşterek şiirler; Harputlu Hayri, Halil Edib ve Ali Kemâl’in kıtası, Celâl ile Ulvî’nin kıtası, Hersekli Arif Hikmet ile Deli Hikmet’in kıtasıdır. Şeyh Abdülbâkî Dede ile Semih’in rubaisi vardır. Son olarak da İzzet Molla ile Reçaîzâde Ahmed’in müşterek matlaları, Pertev ile Hâlet’in matlası, Fâik ile Hâlet’in matlası ve Ârif ile Pertev’in matlası bulunmaktadır.

Kitabın beşinci bölümü “Müşterek Şiir Benzerleri: Müşaareler ve Diğerleri” başlığını taşımaktadır. Bu bölümde Sa’y, Merhum Râmî Paşa Gazelinin Her Beytine Müştereken Bir Mısra İnşad İle Tarh Olunan Terbi’, Makrî Köyünde: Müşâare, Çınar Dibinde Bir Müşaare, Şair Eşref’le Müşâare ve Mütarekede Faruk Nafiz ile Müşterek Şiirimiz isimlerinde şiirler bulunmaktadır.

Kitabın altıncı bölümü “Tıpkıbasım Örnekleri” başlığını taşımaktadır. Bu bölümde Tahir’in Türkçe ve Rumca Müşterek /Mülemma Gazeli, Vasfî, Lütfî ve Lokman’ın Müşterek Gazeli, Şefik Efendi İle Şaban Hâmî’nin Müşterek Gazeli, Pertev İle Ârif’in Müşterek Gazeli, Tahsin, İzzet, Pertev, Bâkî’nin Müşterek Muhammesi ve Nâim’in Zeyli, Nabi’nin Gazeline İshak, Mâdih ve Raşid’in Müşterek Tahmisi, İrfan Paşa ile

Hasırcızade'nin Müşaareleri ve Fatih'in Şiirine Eklemeler'in tıpkıbasım örnekleri bulunmaktadır.

Müşterek şiirler, yazıldığı dönemdeki edebî muhitleri, şairlerin birbirleri ile olan irtibat ve etkileşimlerini, onların şiir anlayışlarını günümüze taşımaları bakımından edebiyat tarihimiz açısından da önemli manzumelerdir.

Kitap, edebiyat tarihinde genellikle adı duyulmamış veya bir satırda bile zor geçen şairlerin ortak ürünleri olan şiirlerini bir araya getirmesi bakımından önemlidir.

Bu eserin yayınlanmasından sonra pek çok yeni müşterek şiir daha ortaya çıkacaktır. Bu çalışma o müşterek şiirler için mihenk taşı olacaktır.